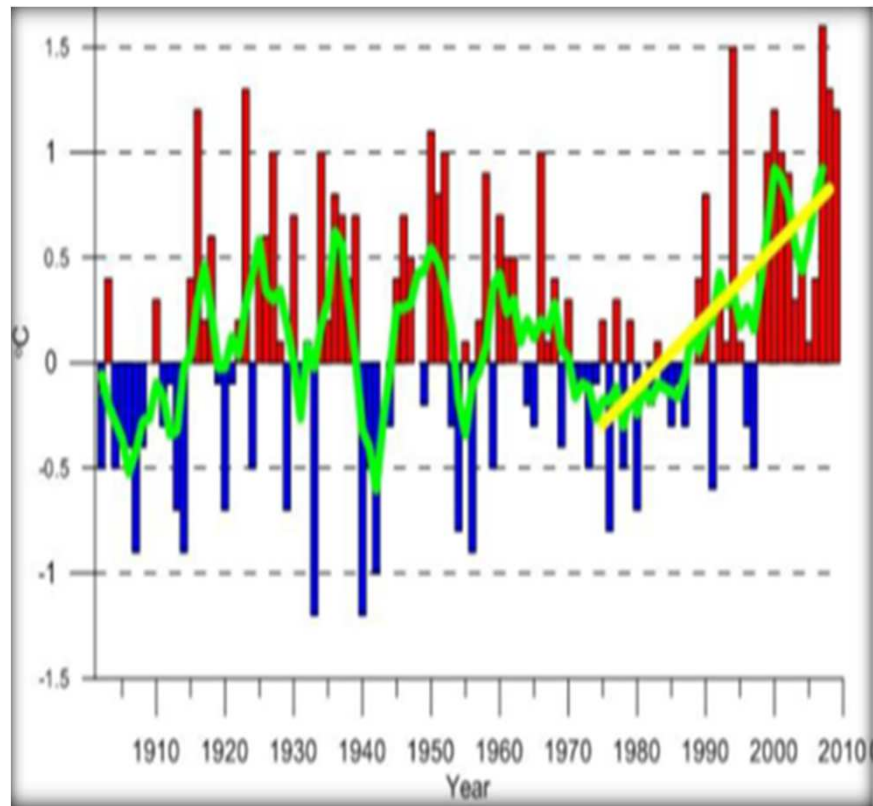

BUŁGARSKO - POLSKĄ KONFERENCJĄ NAUKOWĄ
ROLNICTWO I OBSZARY WIEJSKIE POLSKI I BUŁGARII
WE WSPÓLNEJ POLITYCE ROLNEJ 2014-2020
I PO ROKU 2020

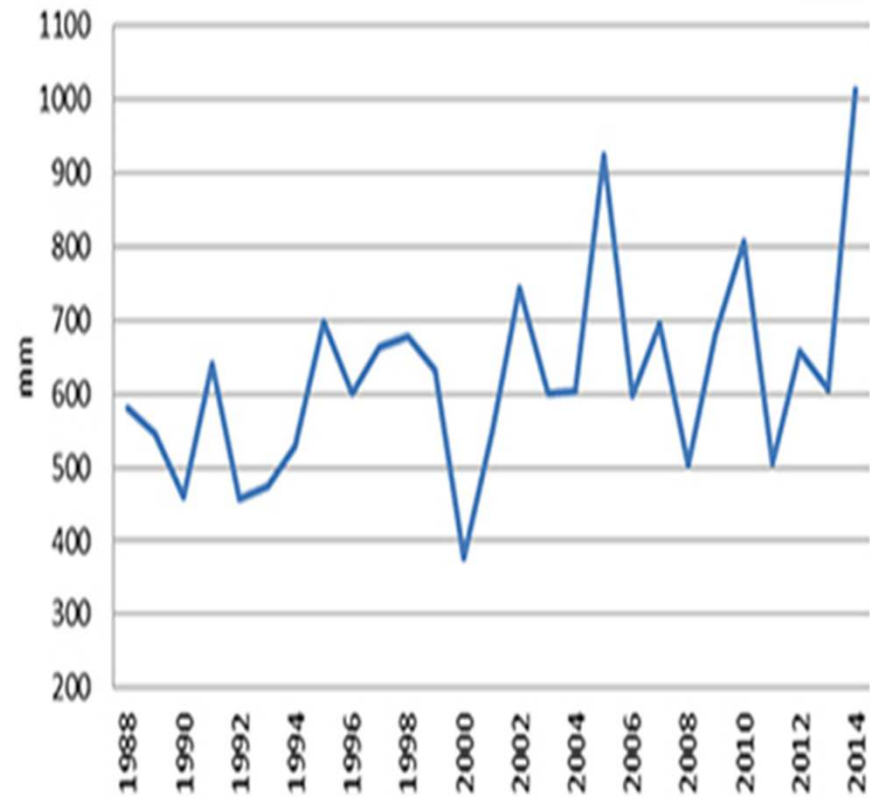
Промените в ОСП: отговор на климатичните
предизвикателства (пример на България)

Доцент Светлана Александрова

Климатични промени

Повишаване на средните температури

Интензивност и колебания на валежите

Климатични промени –рискове

По-висока средна температура (горещи вълни)

Намаляване на продукцията

Промяна в продължителността на вегетационния период

Промяна в датите на настъпване на фенологичните фази и по-конкретно по-ранен цъфтеж и по-ранно узряване при овощните култури

Намаляване на доходите и на добивите

Промяна на добива (зеленчукопроизводство, технически култури, лозя)

Недостиг на вода

Засушаване, опустиняване ерозия на почвите

Увеличаване на популациите и числеността на редица плевели, болести и вредители

Нарастване на изпаренията и транспирацията при растенията

Стрес за животновъдството (намаляване на продуктивността)

Климатични промени –рискове

Ниски температури

Загуби от селскостопанска продукция
Повреда на корените на растенията и ефект на техния растеж
Нарастване на разходите за енергия в стопанствата

Валежи

Ерозия на почвите (загуби от повърхностния слой)
Загуби от продукция
Намаляване на качеството
Загуби от земеделска земя
Плевели, болести, инвазивни видове
Загуба на доход
Отводняване

Климатични промени –рискове

Засушавания

Деградация на почвите, намаляване на запасите от органични вещества
Опустиняване
Влошаване на качеството на продукцията
Намаляване на добивите
Недостиг на вода

Бури и ветрове

Загуба на продукция
Ерозията на почвата на механично разрушаване на почвата, вятърна и водна ерозия
Поврежда земеделската инфраструктура и съоръжения

Разпределение на населението по региони

	Население хиляди 2015	%	Територия хил. кв.км	Гъстота на населението (кв.км.)
Урбанизирани райони	1316557	18%	1.2%	1 056.7
Междинни райони	4938044	69%	45.1%	66.1
Селски райони	947597	13%	53.7%	46.2

Важна социално икономическа роля

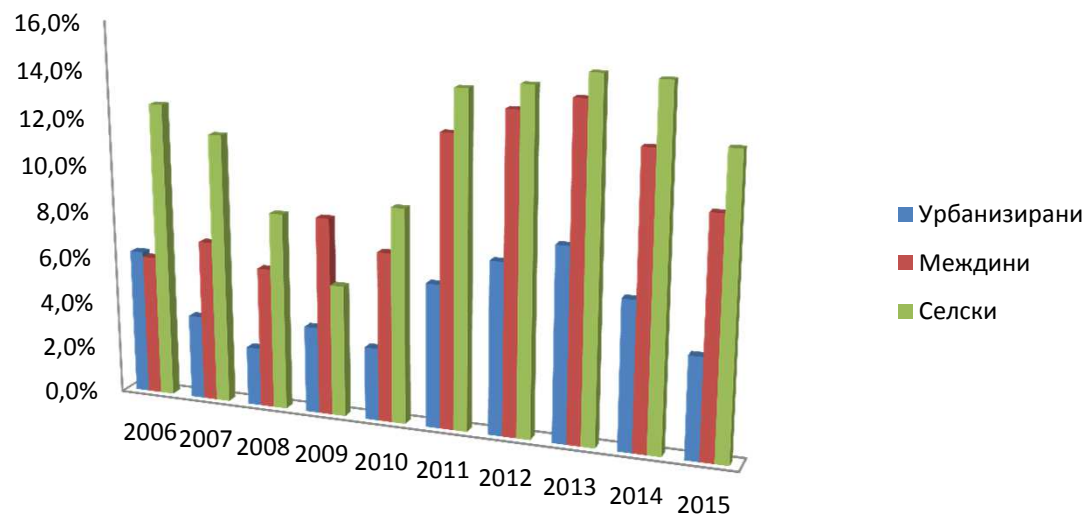
Задълбочаване на различието между селски и градски райони

Градове	%	Население %
Над 100 000 жители	2,3	45,8
Средни (30,000–100,000 жители)	9,3	25,8
До 30 000 жители	88,3	28,4

Обезлюдяване 36% селищата в селските райони са с население по-малко от 100 души. БДС 13.6 процента и от заетостта 33.9 процента се генерират в първичния сектор в селските райони на България в сравнение с 4.4 и 13.9 процента съответно във всички ЕС -28.

Население под 15 години в селските райони е ниско (5%);
Делът на населението над 65 г. е 21%;
Населението с средно образование е 40% , с висше образование в 12%, в градските райони този дял възлиза на 32 % . Образователното развитие в селските райони, е под средното за страната.
БВП – ППС : в селските райони е 31.0% от средното ниво на ЕС-28 и междините райони до 34%. (the EU-28 stands at 80%)
БДС в селските райони намалява с 60% , докато в междините райони нараства с 12,3%.

Ниво на безработица

Ниво на бедност в селските райони

Процент на населението в риск от бедност				
	2012	2013	2014	2015
България (общо)	49.3%	48.0%	40.1%	41.3%
Северозападен	52.6%	52.8%	46.1%	44.8%
Североизточен	51.0%	54.7%	45.6%	48.3%
Югоизточен	56.7%	51.1%	41.2%	42.5%
Югозападен	39.1%	37.1%	28.6%	30.0%
Южен централен	52.6%	54.2%	46.9%	48.6%

Риск от бедност поради по-ниските равнища на заетост на работната сила, по-високата безработица, по-ниските доходи, дългосрочно безработните лица, възрастните хора и хората с увреждания.

Социално –икономически фактори

- Две трети от бедните живеят в селските райони
- Неблагоприятни съотношения на възрастова зависимост
- По-бързо обезлюдяване в сравнение с националната средна стойност
- Големи ферми, специализирани в няколко вида култури, което ограничава риска от климатични промени
- Малките и полупазарните стопанства са уязвими
- Средните добиви в българското земеделие са ниски, което показва използване на производствените фактори по-слабо от оптималното.
- Напояването не е балансирано

Селско стопански сектор

- 4.4 % от БДС
- 5.8 % от населението заето в селското стопанство
- Преобладава растениевъдството, животновъдството намалява
- 79% от фирмите са между 8000 to 49 999 Евро СО
- Земеделските стопанства 72 процента са с ИЗП под 2 хектара, което представлява близо 3% от общата използвана земеделска земя
- 2 процента от общия брой стопанства са големи пазарни стопанства (с над 100 ха ИЗП), които обхващат близо 80 процента от общата използвана земеделска площ. Ниска производителност
- Дребните стопанства са с по-разнообразни култури, пазарните стопанства са по-специализирани

Уязвимост към климатичните промени

- Селското стопанство е много чувствително към климатичните промени
- Недостатъчно инвестиции (малките стопанства –доходите за оборотен капитал), ограничен достъп до пазара
- Несигурност в доходите и в финансовата стабилност (избягва се застраховането).
- Ниска и променяща се производителност на труда
- Ниски доходи на земеделски производители на малки и средни стопанства
- Големите икономически субекти имат капацитет и са по-гъвкави, адаптират се към изменението на климата поради финансовата стабилност
- Лоша, влошаваща се обществена и социална инфраструктура и обезлюдяване в селските общини
- Недостиг на вода
- Повечето видове почви нямат висока естествена устойчивост към влошаващи се физически условия, поради климатичните промени

Стратегии и документи

Глобална политика

- Рамковата конвенция на ООН за изменение на климата(РКООНИК) ООН Киото Протокол
- Парижкото споразумение

Европейска политика

- Европа 2020
- Стратегия на ЕС за адаптация за изменение на климата
- Седма програма за опазване на околната среда
- Бяла книга за адаптиране към климатичните промени
- Общата селскостопанска политика (ОСП) 1 Стълб зелени плащания, Стълб 2 Приоритет,1,4,5
- Хоризонт 2020 – изследвания

Стратегии и документи

- Национална програма за развитие България 2020
- Споразумението за партньорство (СП)
- Закона за ограничаване на изменението на климата
- Националният план за действие по изменение на климата (НПДИК)
- Общата стратегия за управление и развитие на хидромелиорациите и защита от вредните въздействия на водите
- Третият национален план за действие по изменение на климата очертава рамката за действие в борбата срещу климатичните промени за периода 2013-2020 година
- Националната програма за действие за устойчиво управление на земите и борба с опустиняването
- Планове за управление на речните басейни за периода 2016-2021
Планове за управление на риска от наводнения (ПУРН)

Пропуски

- Ограничена информираност по въпросите за адаптацията към изменението на климата;
- Липсват систематични проучвания за въздействието на изменението на климата в сектора на селското стопанство;
- Липсва секторна стратегия за климатичните промени и адаптация;
- Липсват достатъчно специализирани обучения и дейности за споделяне на знания за земеделските производители
- Доста ограничено участие на заинтересованите страни
- Несъответствие между участието на централни, регионални и местни агенции и правителствени структури.
- Липсва достатъчно мониторинг и отчитане на климатичните промени и последствията
- Преразглеждане на правната рамка трябва да са насочени към включването на мерки за приспособяване към изменението на климата
- Липса на достатъчно координация между секторите
- Управление на риска- застраховане
- Финансови инструменти

- Благодаря за вниманието